

گفت و گو با مهتاب شیخ انصاری کارگردان فیلم کوتاه «فادیا»

پس زمینه جنگ ۱۲ روزه در خلق درام

احمد محمد اسماعیلی
گفت و گو

سینمای کوتاه در یک دهه اخیر رشد چشمگیری داشته و این رشد و اعتلا باعث جلب نظر خیلی از بازیگران نام آشنا برای بازی در این آثار شده است. یکی از کارگردانان جوان فیلم مستند و همچنین فیلم کوتاه در سال‌های اخیر مهتاب شیخ انصاری است که مستندهایی نظیر «دالکه» که در گونه درام اجتماعی ساخته است، اثری که ادبیات داستانی در شکل گیریش نقش مهم و جدی دارد. مهتاب شیخ انصاری در فیلم کوتاه «فادیا» به روایتگری زندگی دختر بچه‌ای با توانایی شنوایی فوق‌العاده که هشدارهای او به دلیل عدم باور اطرافیان نادیده گرفته می‌شود می‌پردازد. با شیخ انصاری در باره ساختار فیلمش و حضور در جشنواره فیلم فجر گفت‌وگویی انجام داده‌ایم.

چنین فیلمی ساخته نشده بود.
**○ در فیلم «معجزه‌گر» آرژون پین، به سراغ دختری می‌رود که دارای معلولیت است...
موضوع «معجزه‌گر» خیلی به موضوع فیلم ما ربطی ندارد و من فیلمی نشان بازیگرم ندادم.
○ نشان دادن فیلم برای آشنایی بازیگر با نقشش می‌تواند چالش‌هایی هم داشته باشد...**

همینطور است و ممکن است آن ویژگی را ببیند و ناخودآگاه خودش را در آن قالب تصور کند. در شیوه انتخاب بازیگری تلاش می‌کنم بازیگری را انتخاب کنم که با شخصیت فیلم شباهت‌های زیادی داشته باشد و در ساخت فیلم کوتاه با بودجه محدودی مواجه هستیم و زیاد نمی‌شود پیش تولید طولانی برای ساخت فیلم داشته باشیم.

○ حضور در جشنواره فیلم فجر که کانون توجه در آن معطوف به فیلم‌های بلند است برایتان چه ویژگی‌هایی دارد؟

جشنواره فیلم فجر جشنواره معتبری است و حضور در آن به خصوص برای فیلم کوتاه اعتبار و دیده شدن به همراه می‌آورد. اما چون مثل جشنواره فیلم کوتاه تهران فوکوس روی فیلم‌های کوتاه نیست فیلم‌های کوتاه بیشتر در سایه باقی می‌مانند.

بحران زیست محیطی خودش را نشان داده بود. دختری که با یکی از دوستانش قصد پیدا کردن آب در یک قنات قدیمی دارند و به باور اهالی این قنات محل رفت و آمد جن‌ها است دوستش را از دست می‌دهد و دختر می‌میرد و این باور که او جنی است باورش نزد مردم بیشتر می‌شود و همه او را با این ویژگی می‌شناسند. این رویه باعث می‌شود که او از آدم‌ها فاصله بگیرد.

○ برای انتخاب بازیگر نقش دختر چه ویژگی‌هایی در نظر داشتید؟

بازیگر این نقش شایلی شمس است و قبلاً با او تجربه همکاری در فیلم دیگری داشتم و شایلی در فیلمی بازی می‌کرد که من دستیار کارگردان و برنامه ریزش بودم. نکته حائز اهمیت این بود که کار با کودکان در سینما کار دشوار و سختی است و پیچیدگی‌های خاص خودش را دارد. برای ایفای نقش دختر دنبال کودکی بودم که هوش بالایی داشته باشد و آسان متوجه خواسته‌های من در باره بازی‌اش بشود. نکته بعدی نگاه بازیگر است. بازیگر این نقش از یک جایی به بعد دیگر حرف نمی‌زند و سکوت می‌کند و در این وضعیت میمیک صورت و حالات چشمان بازیگر باید حس مورد نظر را نشان بدهد.

○ کار با بازیگر کودک در این شرایط چالش‌های خاص خودش را دارد و ممکن است روی روح و روانش تأثیر داشته باشد...

برای ایفای نقش دلخواهم فشاری به بازیگر کودک وارد نکردم و رعایت می‌کردم تا بازیگر کودک وارد فاز فضای روحی و روانی نشود.

○ آیا خواسته‌ای که از بازیگر داشتید برایش بازی می‌کردید و یا شیوه دیگری به کار می‌بردید؟

در جلسات پیش تولید برای بازیگرم توضیح می‌دادم که این دختر این مدلی با این خصوصیات است و تو تصور کن که صداها را زودتر از بقیه می‌شنوی و نقاشی بکش و پیش خودت رویا پردازی کن و در پیش تولید بازیگر را آماده می‌کردم و او حین فیلمبرداری از رخدادها آگاهی داشت.

○ آیا برای آشنایی بهتر بازیگر، فیلمی هم به او نشان دادید که شخصیت فیلم چنین خصوصیتی داشته باشد؟

○ فیلم «فادیا» در چه گروه ژانری قابل ارزیابی است؟
«فادیا» یک درام اجتماعی است.

○ چگونه این سوز (زندگی دختر بچه‌ای با توانایی منحصر به فرد شنوایی) را برای ساخت فیلم انتخاب کردید؟

قبل از نوشتن فیلم‌نامه ویدیویی از صدابرداری دیدم که مشغول صدابرداری از عناصر طبیعی مثل درخت و زمین بود. صداهایی که با گوش عادی شنیدنشان امکان پذیر نبود و برایم این مسئله خیلی جالب و جلب توجه کننده بود. با خودم گفتم چقدر خوب می‌شد که اگر آدم‌ها چنین ویژگی و امکانی داشتند که صداها را زودتر از بقیه بشنوند. در حین نوشتن این ویژگی را به شخصیت دختر بچه الصاق کردم و شرایط جنگ این امکان را بیشتر به من می‌داد که راجع به این موضوع فوکوس بیشتری داشته باشم.

○ کدام جنگ را مد نظر داشتید؟

ابتدا جنگ ایران و عراق را مد نظر داشتم و فیلم‌نامه اولیه به این جنگ می‌پرداخت، اما موقعی که جنگ ۱۲ روزه رخ داد مناسب دیدم که روی این جنگ تمرکز کنم و روایتی و خط داستانی فیلم را به این جنگ سوق بدهم.
○ آیا تلاش کردید تأثیرات جنگ را روی زیست زندگی آدم‌ها نشان بدهید؟

این دختر با توانایی که در اختیار دارد می‌تواند مردم را هشدار بدهد که چند دقیقه دیگر آن مکان مورد آماج حملات قرار می‌گیرد و بهتر است بروند جایی دیگر و جانشان را حفظ کنند.

○ کسانی که توانایی‌های خاص و منحصر به فرد دارند با این چالش مواجه هستند که مردم به آنها انگ‌هایی بچسبانند...

بله، برخی از اطرافیان دختر به او می‌گویند جنی است و جن‌ها این اخبار را به او می‌دهند و این نوعی قضاوتش می‌کنند و می‌گویند تو دروغ‌گو هستی.

○ آیا نشان دادن این نوع قضاوتها و چالش‌ها برایتان جذاب بود؟

خب داشتن چنین ویژگی در دختر چیزی نبود که مردم راحت باورش کنند. قبل از شروع جنگ در روستای محل زندگی دختر مشکل بی‌آبی به عنوان یک

